

Guía Docente				
Datos Identificativos				2020/21
Asignatura (*)	Enfermaría materno-infantil	Código	661G01018	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Terceiro	Obrigatoria	9
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Grandio Ferreiro, M. Carmen	Correo electrónico	carmen.grandio.ferreiro@col.udc.es	
Profesorado	Grandio Ferreiro, M. Carmen Rei Serra, María Teresa	Correo electrónico	carmen.grandio.ferreiro@col.udc.es teresa.rei.serra@col.udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>Rematado o proceso de ensino-aprendizaxe desta materia obrigatoria, pertencente ó módulo de Ciencias da Enfermaría, os estudantes deberán acadar os coñecementos, habilidades e actitudes necesarios para:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prestar coidados integrais á muller en aspectos coma a planificación familiar e a maternidade, alén da promoción e da prevención da saúde, mantendo unha actitude responsable e científica, e - proporcionar coidados ó neno e á súa familia nas diferentes etapas de crecemento e desenvolvemento; incluíndo actividades de prevención das enfermidades nesta época da vida. 			
Plan de continxencia	<p>1. Modificacións nos contidos: Non se realizarán cambios nos contidos da materia.</p> <p>2. Metodoloxías:</p> <p>*Metodoloxías docentes que se manteñen: ? Sesión maxistral ? Estudo de casos ? Análise de fontes documentais ? Lecturas ? Traballo tutelado (computa na avaliación) ? Proba mixta (computa na avaliación).</p> <p>*Metodoloxías docentes que se modifican: Non se realizarán cambios nas metodoloxías da materia. As metodoloxías programadas previamente de xeito presencial, pasarán a desenvolverse de xeito virtual.</p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado: ? Correo electrónico: de maneira diaria, para resolver dúbidas puntuais e solicitar titorías personalizadas (vía Teams). ? Moodle: diariamente, para acceder a contidos e foros de discusión relacionados coa materia. ? Teams: de maneira semanal, na franxa horaria designada á materia, e realización de titorías a pedimento dos alumnos, tanto grupais, como individuais.</p> <p>4. Modificacións na avaliación: ? Non se realizarán cambios. A excepción de, diante da imposibilidade de levar a cabo o exame presencial, éste realizaríase de modo virtual vía Moodle e Teams.</p> <p>* Observacións de avaliación: ? A oportunidade de xullo estará sometida aos mesmos criterios que a de xuño.</p> <p>5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía: ? Disporán de todos os materiais de traballo da maneira dixitalizada en Moodle. ? Engádense ligazóns web na plataforma Moodle, como bibliografía complementaria a algún contido impartido de xeito non presencial, ao que terá acceso todo o alumnado.</p>			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título

Identificar as características do neonato, da infancia e da adolescencia, e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.	A42 A43	B1	C1 C11
Describir os principais procesos patolóxicos na idade neonatal, na infancia e na adolescencia, así coma as probas diagnósticas e os procedementos terapéuticos.	A44 A47	B1 B3 B7 B9 B14 B15	C1 C11
Describir as necesidades de coidado do neno e da súa familia, identificando e priorizando os diagnósticos de enfermaría e as complicacións potenciais. Planificar coidados relacionados coa especificidade dos pacientes pediátricos e a súa contorna.	A42 A44 A45 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B13 B14 B15	C1 C10 C11
Desenvolver habilidades na realización das técnicas e procedementos enfermeiros máis usuais na pediatría, a súa indicación e base científica.	A46 A47	B3 B4 B9	C1 C7 C10 C12
Demostrar interés e sensibilidade pola infancia, a adolescencia e os seus problemas de saúde na sociedade actual.		B14 B15	C7 C11
Describir o proceso de fecundación, implantación e desenvolvemento fetal ata o momento do nacemento.	A40	B1 B3 B14 B15	C1 C7
Identificar as necesidades de coidado das mulleres nas diferentes etapas de xestación parto e puerperio.	A40 A41 A42 A46 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Planificar os coidados enfermeiros nas diferentes etapas da xestación, parto e puerperio	A40 A41 A42 A46 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7 C10 C11
Comprender os principais problemas de saúde reprodutiva.	A40 A41 A42 A48	B1 B2 B3	C1 C7

Identificar os diferentes métodos anticonceptivos.	A40	B1 B2 B9	C1 C7
Recoñecer as Enfermidades de Transmisión Sexual (ETS) máis frecuentes e as súas medidas de prevención.	A40	B1 B2 B3 B7 B9 B13 B15	C1 C7 C12
Planificar cuidados enfermeiros nas mulleres con cancro de mama e xinecolóxico.	A40	B1 B2 B3 B7 B9 B13 B14 B15	C1 C7 C10 C11

Contidos	
Temas	Subtemas
UNIDADE I: REPRODUCCIÓN HUMANA	1. Anatomía dos órganos reprodutores. 2. Fisioloxía do aparato reprodutor feminino e masculino. 3. Resposta sexual humana. 4. Gametoxénese, fecundación e implantación. 5. Control da fertilidade.
UNIDADE II: EMBARAZO. PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO	6. Períodos de desenvolvemento prenatal humano. 7. Evolución dos cuidados na atención á muller e situación actual. 8. Descrición do embarazo. Cuidados prenatais. 9. Problemas de saúde específicos na xestación.
UNIDADE III: PARTO E PUERPERIO	10. Traballo de parto. 11. Cuidados da muller no parto. 12. A dor. 13. Parto distócico e intervencións obstétricas. 14. Atención inmediata do neonato na sala de partos. 15. O puerperio. 16. Problemas de saúde no parto e o puerperio. 17. Aspectos psicolóxicos da maternidade e da paternidade.
UNIDADE IV: XINECOLOXÍA	18. Prevención do cancro de mama e xinecolóxico. 19. A paciente xinecolóxica hospitalizada.
UNIDADE V: INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA INFANTIL.	1. Evolución dos cuidados infantís e situación actual. 2. Períodos da infancia. 3. O cuidado do neno e da súa familia.
UNIDADE VI: COIDADOS DE ENFERMARÍA Ó NEONATO.	5. Adaptación á vida extrauterina. 6. Clasificación do neonato segundo peso e idade xestacional. 7. Valoración de enfermaría. 8. Cuidados de enfermaría ó neonato san. 9. Cuidados de enfermaría ó neonato de alto risco.

UNIDADE VII: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA Ó NENO SANO.	<p>10. Crecemento e desenvolvemento do neno.</p> <p>11. Inmunizacións en pediatría.</p> <p>12. Alimentación complementaria.</p> <p>13. Promoción da saúde ó longo das etapas: lactante, preescolar, escolar e adolescente.</p> <p>14. Prevención de accidentes na infancia. Educación sanitaria.</p>
UNIDADE IX: COIDADOS DE ENFERMARÍA Ó NENO CON PROBLEMAS DE SAÚDE.	<p>15. O neno e a súa familia ante a enfermidade e a hospitalización. Características das unidades asistenciais pediátricas.</p> <p>16. Comunicación co neno e coa súa familia.</p> <p>17. A dor no neno: valoración e tratamento.</p> <p>18. Signos e síntomas frecuentes na infancia: febre, vómitos, diarrea, convulsións e dor abdominal.</p> <p>19. Coidados pre e postoperatorios.</p> <p>20. Maltrato infantil.</p> <p>21. Coidados paliativos en pediatría.</p>

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Proba mixta	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B2 B3 C1	3	60	63
Traballos tutelados	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B4 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7 C10 C11 C12	12	20	32
Estudo de casos	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A47 B1 B2 B3 B9 B13 B15 C1 C7	14	27	41
Análise de fontes documentais	A40 A41 A42 A43 A44 B1 B3 C7 C11	2	14	16
Lecturas	A40 A41 A42 A43 A44 A48 B1 C1 C7 C11	0	7	7
Sesión maxistral	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A47 B7 B15 C1 C7 C10 C11	32	32	64
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Proba mixta	Proba escrita con preguntas abertas de desenvolvemento e/ou preguntas de resposta múltiple para avaliar, fundamentalmente, a aprendizaxe dos contidos teóricos e prácticos.
Traballos tutelados	Actividade na que os estudantes, de forma autónoma, profundizan ou relacionan coñecementos expostos polo profesor.

Estudo de casos	Metodoloxía onde o suxeito se enfrenta ante a descrición dunha situación específica de saúde que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de estudantes, a través dun proceso de discusión. O/a alumno/a sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo.
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
Lecturas	Son un conxunto de textos e documentación escrita que se recolleron e editaron como fonte de profundización nos contidos traballados.
Sesión maxistral	Actividade na que o profesor expón, de xeito oral e con medios audiovisuais, os contidos teóricos da materia e a orientación bibliográfica dos mesmos, promovendo a discusión e participación activa do alumnado. Rematarase cada exposición cun resumo/conclusión dos puntos fundamentais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Proba mixta Traballos tutelados	<p>A atención personalizada relacionada coa proba mixta ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia. Farase de xeito individualizado, presencial ou a través do correo electrónico.</p> <p>A atención personalizada relacionada cos traballos tutelados ten como finalidade orientar ós estudantes na realización dos traballos. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B2 B3 C1	<p>Realizarase unha proba escrita coincidindo coa data oficial do exame da materia ó rematar o curso. A proba constará de preguntas curtas e tipo test, relacionadas coas competencias da materia.</p> <p>Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10 puntos. A puntuación mínima para superar a proba será de 5 puntos.</p> <p>O exame, para calquera convocatoria, será de preguntas curtas e preguntas test, contando negativo as respostas non acertadas no test, de forma que de cada tres mal, descontarase unha acertada.</p> <p>As preguntas tipo test suporán un 50% da proba e as preguntas curtas o outro 50%. Será preciso acadar un mínimo nambas partes para ter superado a proba, a saber:</p> <ul style="list-style-type: none"> · 60% das respostas da parte tipo test (unha vez restadas as non acertadas) · 50% das respostas da parte de preguntas de resposta curta. 	40

Traballos tutelados	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B4 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7 C10 C11 C12	A realización dos traballos tutelados será obrigatoria. A avaliación dos traballos inclúe a valoración de competencias específicas e transversais, e farase tendo en conta, fundamentalmente, os seguintes aspectos: - O estudante exprésase e redacta con claridade, empregando léxico específico - Manexa as fontes de información sanitaria - Aplica os coñecementos teóricos - Segue unha orde lóxica no discurso - Relaciona conceptos/temas - Ausencia de faltas de ortografía e de sintaxe - Cita correctamente a bibliografía - É creativo/innovador na elaboración do traballo escrito, mantendo as normas establecidas Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10 puntos. A puntuación mínima para superar esta metodoloxía será de 5 puntos.	60
---------------------	--	--	----

Observacións avaliación

Será necesario obter unha cualificación mínima de 5 puntos na proba mixta para a aplicación da porcentaxe na nota final.

Para superar a materia será preciso obter unha cualificación mínima de 5 puntos na avaliación de cada unha das partes: Maternal e Infantil.

Poderase realizar una avaliación parcial mediante unha proba escrita das mesmas características á descrita na avaliación. De selo caso, acordarase a data segundo o desenvolvemento do programa.

Valorarase a presencialidade/asistencia e a participación activa (sesión maxistral, traballos de grupo, prácticas de laboratorio).

Dada a obrigatoriedade da presentación dos traballos tutelados, non terán opción de superar a materia na primeira oportunidade os estudantes que non presenten tódolos traballos, na forma e data indicada.

Avaliación 2ª oportunidade

Proba mixta: ésta computará un 70%

Traballos tutelados: computarán o 30% e deberán ser entregados o día da realización da proba mixta.

Adianto de oportunidade

Proba mixta: ésta computará un 100%, incluíndo preguntas relativas ó desenvolvemento dos traballos tutelados.

Estudantes con matrícula parcial

Proba mixta: ésta computará un 70%.

Traballos tutelados: computarán o 30% e deberán ser entregados o día acordado entre o profesor e o estudante ó longo do curso académico.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Comité de Lactancia Materna de la AEP (2004). Lactancia Materna: Guía para profesionales. Madrid: AEP
- Torrens Sigalés RM (2009). Enfermería de la mujer. Madrid: Ediciones DAE
- Usandizaga JA. (2008). Tratado de Obstetricia y Ginecología. Madrid: McGraw-Hill Interamericana
- Seguranyes Guillot G. (2006). Enfermería Maternal. Barcelona: Masson
- Smulders, B (2002). Parto Seguro. Una guía completa.. Ediciones Medici, SA.
- Smulders, B, Croon M. (2001). Embarazo seguro. La guía más completa y actual.. Ediciones Medici, SA
- Odent, M. (2007). El bebé es un mamífero.. Editorial Ob Stare
- Fernández del Castillo, I. (2014). La nueva revolución del nacimiento. El camino hacia un nuevo paradigma.. Editorial Ob Stare.
- SERGAS: http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=50019 (2007). Guías técnicas do Espazo da Muller.. sergas
- Bibliografía Enfermería Maternal Fernández del Castillo, I. La nueva revolución del nacimiento. El camino hacia un nuevo paradigma. Editorial Ob Stare. 2014. González, C. Un regalo para toda la vida. Guía de la lactancia materna. Temas de Hoy; 2012. Gutiérrez L, Galleguillos, D. Desarrollo del Vínculo de Apego en la díada Madre-Bebé prematuro, que participaron el Método Madre Canguro (MMC) en la Unidad de Neonatología del Hospital San José. Santiago de Chile. Tesis Doctoral. 2011. Torrens Sigalés RM, Martínez Bueno C. Enfermería de la mujer. Madrid: Ediciones DAE grupo Paradigma; 2009. Liedloff, J. El Concepto del Continuum. Editorial Ob Stare. 4ª ed. 2009. Claramunt, M.A. Parir sin miedo. El legado de Consuelo Ruiz Vélez-Frías. Editorial Ob Stare. 2009. Usandizaga JA. Tratado de obstetricia y ginecología. Vol. I. Madrid: McGraw-Hill Interamericana; 2008. Odent, M. El bebé es un mamífero. Editorial Ob Stare (2ª edic). 2007. Seguranyes Guillot G. Enfermería Maternal. Barcelona: Masson SA; 2006. Fernández del Castillo, I. La revolución del nacimiento. Ediciones Granica, SA. (edición en e-book). 2006. Smulders, B. Parto Seguro. Una guía completa. Ediciones Medici, SA. 2002. Smulders, B, Croon M. Embarazo seguro. La guía más completa y actual. Ediciones Medici, SA. 2001. The Boston Women's Health Book Collective. Nuestros cuerpos, nuestras vidas. Plaza & Janes Editores S.A. 2000. Small, M.F. Nuestros hijos y nosotros. Ediciones B Argentina s.a. 1999. Calais-Germain, B. El periné femenino y el parto. Anatomía para el movimiento. Editorial La Liebre de Marzo, S.L. 1998. Enlaces de interés Guías técnicas do Espazo da Muller. SERGAS: http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=50019 Libro de Saúde da Embarazada. SERGAS: http://www.sergas.es/gal/muller/docs/libro_saude_embarazada%2011-04-2012.pdf Guía de Práctica Clínica sobre atención al parto normal. Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010: <http://matronasubeda.objectis.net/area-cientifica/guias-protocolos/guia-de-practica-clinica-sobre-la-atencion-al-parto-normal> Estrategia de Salud Sexual y Reproductiva. Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010: [http://matronasubeda.objectis.net/area-cientifica/guias-protocolos/ESSREstrategia de atención al Parto Normal](http://matronasubeda.objectis.net/area-cientifica/guias-protocolos/ESSREstrategia%20de%20atencion%20al%20Parto%20Normal). Ministerio de Sanidad y Consumo, 2007: [http://matronasubeda.objectis.net/area-cientifica/guias-protocolos/EAPNCuidados desde el nacimiento](http://matronasubeda.objectis.net/area-cientifica/guias-protocolos/EAPNCuidados%20desde%20el%20nacimiento). Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010: <http://matronasubeda.objectis.net/area-cientifica/guias-protocolos/cuidados-desde-el-nacimiento> Maternidad Hospitalaria. Estándares y Recomendaciones. Ministerio de Sanidad y Política Social, 2009: <http://matronasubeda.objectis.net/area-cientifica/guias-protocolos/maternidad-hospitalaria.-estandares-y-recomendaciones> La asistencia al parto de las mujeres sanas. Axencia de Avaluación de Tecnoloxías Sanitarias de Galicia, 2007: <http://matronasubeda.objectis.net/area-cientifica/guias-protocolos/la-asistencia-al-parto-de-las-mujeres-sanas.-estudio-de-variabilidad-y-revision-sistemica> Fisterra: http://www.fisterra.com/www.guiasalud.es/http://portal.guiasalud.es/GPC/GPC_472_Parto_Normal_Aguas_compl_cat.pdf <https://www.nice.org.uk/guidance/cg192> <https://www.nice.org.uk/guidance/cg190> <https://www.nice.org.uk/guidance/cg45> www.ministeriodosalud.go.cr/.../lactancia/CNLM_guia_de_lactancia_mat... www.msssi.gob.es/organizacion/sns/.../pdf/maternidadSaludCiencia.pdf www.guiasalud.es/GPC/GPC_533_Embarazo_AETSA_resum.pdf www.guiasalud.es/GPC/GPC_533_Embarazo_AETSA_compl.pdf www.guiasalud.es/GPC/GPC_560_Lactancia_Osteba_compl.pdf www.edets.msssi.gob.es/documentos/GPCLactancia_mujeres_Osteba.pdf Bibliografía Enfermería Infantil Sellán Soto MC, Vázquez Sellán A. Cuidados neonatales en enfermería. Barcelona: Elsevier; 2017. Ruiz González MD, Martínez Borellas MR, González Carrión P. Enfermería del niño y el adolescente. 2ª ed. Madrid: Difusión Avances de Enfermería; 2009. Valverde Molina I, Mendoza Caballero NA, Peralta Reyes IC. Enfermería pediátrica. México: Manual

Moderno; 2013. González Villanueva P. Enfermería de la infancia y la adolescencia. Madrid: Centro de Estudios Ramón Areces; 2011. Sáez Crespo A, Castro Molina M, Martínez Piédrola M. Cuidados de Enfermería en el maltrato infantil. Madrid: Universidad Complutense de Madrid; 2008. Disponible en:
<http://sipes.msc.es/sipes2/verPublicacionesAction.do?registrosSeleccionados=34410&numRegistros=1&origen=indexActionEnlaces> de interés Cuidados desde el nacimiento. Recomendaciones basadas en pruebas y buenas prácticas. Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010:
http://www.sergas.es/gal/muller/docs/cuidados_desde_el_nacimiento.pdf Tratado de enfermería en cuidados críticos pediátricos y neonatales: <https://ajibarra.org/tratado-eccpn> Asociación Española de Pediatría:
<http://www.aeped.es/Sociedad> Española de Medicina del Adolescente: <http://www.adolescenciasema.org/> Journal of Pediatric Nursing: <http://www.pediatricnursing.org/home>

Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none">- González, C. (2012). Un regalo para toda la vida. Guía de la lactancia materna.. Temas de Hoy- Liedloff, J. (2009). El Concepto del Continuum.. Editorial Ob Stare.- Claramunt, M.A (2009). Parir sin miedo. El legado de Consuelo Ruiz Vélez-Frías.. Editorial Ob Stare.- The Boston Women's Health Book Collective (2000). Nuestros cuerpos, nuestras vidas.. Plaza & Janes Editores S.A.- Small, M.F. (1999). Nuestros hijos y nosotros. Ediciones B Argentina S.A.- Calais-Germain, B. (1998). El periné femenino y el parto. Anatomía para el movimiento.. Editorial La Liebre de Marzo, S.L.- Gutiérrez L, Galleguillos, D. (2011). Desarrollo del Vínculo de Apego en la diada Madre-Bebé prematuro, que participaron el Método Madre Canguro (MMC) en la Unidad de Neonatología del Hospital San José.. Tesis Doctoral
------------------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía/661G01001
Psicoloxía/661G01003
Nutrición/661G01009
Farmacoloxía/661G01011
Enfermaría Clínica (I y II)/661G01012
Enfermaría Comunitaria I/661G01014
Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/661G01016
Fisioloxía/661G01105
Fundamentos de Enfermaría/661G01107

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica III/661G01017
Enfermaría Comunitaria II/661G01019

Materias que continúan o temario

Estancias Clínicas VI/661G01030
Estancias Clínicas VII/661G01031

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías